

ויקהל דוד

תשפ"א לפ"ק

יום הכיפורים

יום הכיפורים

יום הקדוש הוא מלך על כל ימות השנה, וסימנך [גיטין ס"ב]. כופלין שלום למלך, ב' פעמים שלו"ם בגימטריא שבת"ן.
שארית מנחם
ידוע שיש עולם שנה נפש, והנה בשנה יוה"כ הוא בחינת נשמה, ולכן הוא מוכן לכפרה, כי על ידי זה שעצם ישראל ונשמתם הוא מובדל מכל רע הוא הכפרה.
יקר מפז פ' אחרי ד"ה במדרש בזאת
יום הכיפורים הוא יום עליון וקדוש בקדושת מעלה על כל השנה ומובחר שבכולם לקדושה שעל כן ביומי דכיפורי שטן אין לו רשות לאסטוני.

מאור עינים

כל שעה ורגע מיום הקדוש והנורא הזה, הוא כולל כמה ימים מימי השנה, שהוא הכללות מכל השנה כולה.

קודם 'כל נדרי' יורד אור גדול מלמעלה, וכל המלאכים והנשמות יורדים ממקומן, ואין שום מקום שיוכל לסבול אותם ולהלבישם, רק מתלבשים בדמעה שאנו מורידין לפני ה'.

ענין יום הכיפורים הוא, שהנה הכין האדון ב"ה לישראל יום אחד, שבו תהיה התשובה קלה להתקבל, והעונות קרובים לימחות, דהיינו לתקן כל הקלקולים שנעשו על ידיהם, ולהסיר כל החשך שנתגבר על ידיהם, ולהשיב השבים אל מדרגת הקדושה והקורבה אליו ית', שנתרחקו ממנו על ידי חטאתיהם, והנה ביום זה מאיר אור שבכחו נשלם כל זה הענין.

דרך ה', חלק ד' פ"ה, במצות הזמנים

הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע אמר טעם מה שאסרו נעילת הסנדל ביום הכיפורים, משום שביה"כ שהישראל עושין תשובה שלימה, כל העולמות מתעלים, וגם האדמה שאנחנו עליה נתעלית ונקראת אדמת קודש, על כן אסור לילך עליה בנעילת סנדל, כמ"ש [שמות ג' ח'] של נעליך וגו', כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא. **מנחם ציון גלמי** ראו עיניך וכו' ימים יוצרו [תהלים קל"ט ט"ז], כל יום הוא יצירה בפני עצמו, ולו אחד בהם' זה יום הכיפורים שהוא תענית שמחיה כל הימים, כי יום כיפורים הוא כללות כל הימים. **ליקוטי מוה"ר"ן סי' קע"ט** יש לומר טעם שהמסכא יומא נקראת בשם 'יומא' מפני שאותו היום הוא כולו יום שעומדים בתשובה ומעשים טובים לילה ויום, משא"כ כל השנה עוסקים בחשך והיום הוה לילה. **דרשות חתם סופר לר"ה דף ו' טו"ב** יום הכיפורים הוא מעין עולם הבא שאין בו אכילה ושתייה יתר עליו שיש בו תשובה שאנו עושים.

יום הכיפורים מכפר על כל השנה, ובוודאי יש בו כח שבכל השנה, ועל כן 'הכפרים', בגימטריא 'שנה', כי כן הוא כתוב בתורה חסר וא"ו. **אמרי פנחס ולקדוש ה'** מכובד, ואמרו חז"ל [שבת ק"ט]. זה יוה"כ, שיכבדנו בכסות נקיה, פירוש לא שתבוא אתה לבה"כ בכסות מגוהץ מלובן, אלא הכסות נקיה יבוא אליך אל בית הכנסת, שתקרא המכובד היינו הכסות תקראוהו שיבוא הוא אל קדוש ה' זה יוה"כ, והכוונה בזה שאדם נכנס לבה"כ בבגד מלוכלך בחטא ועון, והיינו מלבושים צואים [זכורי ג' ד'], ועומד שם בתפלה ותחנונים ומתחרט על עונותיו ויהפכו לכסות נקיה.

דרשות חתם סופר לשבת שובה דף כ"ד טו"א

הנה הבורא ב"ה וב"ש נתן לנו יום מחילה יוה"כ והוא בגדר למעלה מהזמן כי יום הכיפורים אינו מיוחד במנין ימי השנה כמבואר בספרים הקדושים, והוא המחבר הזמן הנקרא יום אחד וכמבואר במדרש בראשית, וזה שהשי"ת ויתעלה מעורר עלינו רחמים רבים ואנו עושים עי"ז תשובה מעומקא דלבא וכאשר אנו רואים בחוש שלכל איש מישראל בא ההתעוררות תשובה ביום הכיפורים מעומקא דלבא [זולת הפוקרים אשר לא מבני ישראל המה], ולזה לכפר לפני ד' למעלה מעלה מעומקא דלבא יבוא התעוררות התשובה כדי לכפר עליכם ותטהרו.

או יאמר כי ביום הזה יכפר היינו יום הכיפורים מכפר ואז כשאין מסך החטאים בינינו ליוצרנו ית"ש ויתעלה אזי ממילא אנו עושים תשובה מאהבה לאח"כ לטהר אותנו לפני ה'.

פנחס בליל יום הקדוש פתח ואמר הרה"ק משינאוואו זי"ע: לכאורה מה טעם מברכין 'שהחיינו' בלילה זה הלא ברכת 'שהחיינו' נתקנה לברך על דבר שמחה, וכעת לשמחה מה זו עושה, אלא אנו שמחים על כך שזכינו שהקב"ה נתן לנו יום קדוש ונורא זה אור מעולם הבינה ומוחל לנו העונות.

יום הכיפורים מעותד לשבת שלנו

מערב ועד ערב תשבתו שבתכם [ויקרא כג לב], ויש לדקדק דהך תיבת שבתכם הוא שפת יתר, והיה די באמרו מערב ועד ערב תשבתו.

אך נראה דהוא מצוה ואזהרה על יום הכיפורים שעדיין לא נתקיים מצוה זו מעולם, והלואי שנזכה לקיים מצוה זו, והוא דשבת קדש נקרא תמיד שבת לה' בהתורה הקדושה, וידוע דבהזמנים מקדימין ישראל בהברכה מקדש ישראל והזמנים, ובשבת מקדימין שבת בהברכה מקדש השבת וישראל והזמנים, ומפרש בגמרא [ברכות מ"ט]. הטעם דמועדים תלויים בישראל שמעברין שנים וקובעין חדשים, וכדכתיב [ויקרא כ"ג ד'] אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם, ודרשו רז"ל [ר"ה כ"ה]. אשר תקראו אתם, אתם אפילו שוגגים, אפילו מזידים, אפילו מוטעין, אבל שבת קדישא וקיימא מששת ימי בראשית, כדכתיב [בראשית ב' ג'] ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, ולכך נקרא שבת לה'.

אך שבת אחד יש שהוא תולה כולו בנו, דהיינו שבת דלעתיד יום שכולו שבת תולה בנו, כי מתי שנכשיר מעשינו ונשוב בתשובה, יבא משיח כי היום אם בקולו תשמעו [תהלים צ"ה ז', סנהדרין צ"ח]. ואז יהיה יום שכולו שבת ואם כן זה הוא שבת שלנו, ואין לך יום שהוא מעותד לכך כמו יום הקדוש והנורא יום הכיפורים, כי מערב ועד ערב כולם צמים ומתענים ומבקשים סליחה ומחילה, ואם יהיה בלי פגימה בודאי יבא משיח ויהיה יום שכולו שבת, ועל זה ציוותה התורה מערב ועד ערב, היינו יום הכיפורים שהוא מערב ועד ערב, תשבתו דהיינו תעשו מנוחה, ר"ל שתפעלו שיהיה שבתכם דייקא, שיהיה מעתה יום שכולו שבת, והבן.

ישמח משה קדושים

יש לפרש מאמר הכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם וגו' ע"ד שדרשו חז"ל ע"ה"כ ביום הזה באו מדבר סיני, בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, וכמו"כ אפ"ל לענינינו, כי ביום הזה, היינו בכל שנה ושנה יהי' בעיניך יום כיפור הזה כחדשים ותתאמן לפעול שבשנה זו תטהר לפני ה' ותוכל לפעול את הגאולה, כי כל שנה שמאוחר יותר בניקל יותר לפעול.

צריכין להתבונן שיום הקדוש זה מיוסד על דין וחשבון, והוא רק מעין היום הדין שיהיה לעתיד לבוא, וכשיצרכו ליתן דין וחשבון אז לא יהיה עוד פנאי לתקן, משא"כ ביוה"כ שבאים לביהמ"ד ולובשים בגדים לבנים להזכיר יום המיתה עדיין יש לנו פנאי לתקן הכל, נקבל נא על עצמינו עומ"ש לשמור את העינים והמחשבות והדיבורים שלא ידברו רק עפ"י רצון הבור"ה.

נעילה

ענין יום הכיפורים ונעילה, י"ל הוא דוגמת משל כשעושין תיבה וארון וכשכבר נגמר עושין לו מנעל כדי שישתמר מה שבקרבו ותוכו, נמצא שהכל כבר נגמר וכו', כן כל העבודה בחודש תשרי לעשות כלי לכנסת ישראל שתוכל לקבל החסדים וכו', ונעילה שמתפללין הוא מלשון מנעל להשפעות הטובות.

זרע קודש

גמר חתימה טובה ושנת גאולה וישועה - מאחל דוד דוב מייזליש

פאר השלחן

מאכלי ערב יום הכיפורים

גליון שכ"ז

האכילה בערב יום כיפור מתקן כל האכילות של כל השנה

איתא בכתבי האריז"ל דבכל יום ויום מעשרת ימי תשובה מתקן דבר אחד, וערב יום כיפורים מתקן מה שפגם באכילה ושתיה בכל השנה, ויום הכיפורים מתקן מה שפגם בכל השנה מה שלא אכל. **מדבר קדש עוד** בשם הרב הקדוש רבי ברוך ממעוזבוז זצוקללה"ה, כל האכילות של ערב יום כיפור הוא תיקון לכל האכילות של כל השנה.

בית אהרן ליקוטים דף קמ"ד.

יש לומר גם כן מה שצותה התורה לאכול בתשיעי, כדי להעלות גם כל האכילות מכל השנה, אשר היו בלתי כוונה הרצויה לרק להנאת הגוף.

ולזה ציוותה התורה לאכול בתשיעי, גם אם הוא בבחינת הנאת הגוף, והוא תשובה המשקל לתקן כל השנה. **תפארת שלמה ערב יום כיפור**

אכילת ערב יום הכיפורים למעלה ממעלת יום הכפורים

גדלה מעלת ערב יום הכיפורים שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי, כי ביום הכיפורים בכח העינויים שישראל פורשים עצמם מהם הם זוכים לבוא למעלת המלאכים ודומים למלאכי עליון, אבל על ידי אכילת ערב יום הכיפורים הם מיד גדולים יותר ממלאכי השרת כי הם פועלים באכילתם חמלה ורחמים עליונים לכנסת ישראל. **דברי בינה מועדים עמ' ק"ע**

אכילה לשם שמים

ידוע, דנוח לאדם לייחד כוונתו רק לשם שמים בדברים המסגפים ומענים כגון עינוי נפש ביום הכיפורים, יותר מהדברים אשר גם הגוף ינהג בהם, כגון מצות עונג שבת ושמחת יום טוב.

חתם סופר תצוה עניני פורים דף פ"ב: ד"ה לקיים בתוה"ד

שלחנו כפרה

יש להזמין על שולחנו עניים הגונים, שהוא סגולה להיות שולחנו כפרה, ומכל שכן שראוי לעשות כן בסעודה המפסקת.

מטה אפרים סי' תר"ד סי"ח, תוס' חיים על חיי אדם כלל קמ"ד

קדושת האכילה בערב יום כיפור

שמעתי מהרה"ג החסיד המפורסם מוהר"ר ישראל יצחק רייזמאן זי"ע דומ"ץ פיעה"ק, שהרה"ק הרב **מבארניב** זי"ע, היה רגיל לספר בכל שנה ושנה בסעודת ערב יום הקדוש מעשה זו:

בשכינות של **הרבי רבי זושא** זי"ע, היה גר איזה אפטייקער, שלא השאיר עבירה אחת מה שלא עשה רח"ל, פעם נכנס בקרבו הרהור תשובה, ונכנס להרבי רבי זושא, ואמר שרוצה לעשות תשובה, אז אמר לו הרבי רבי זושא את כל התיקונים ממה שכתוב בספר הקנה, על עבירה זו צריכים להתענות כך, ועל עבירה זו צריכים להתענות כך.

ענה האפטייקער, שאינו יכול להתענות כל כך הרבה תעניתים, כי ימות. אמר לו הרבי רבי זושא זי"ע: "יש לי אח רבי אלימלך, והוא איש טוב, תסע אליו, אולי הוא יכול לעזור לך".

והרוקח עשה כך, ולקח סכום עם מעות, ונסע להרבי רבי אלימלך, ונתן להגבאי סכום מעות, ותיכף נתן לו ליכנס, ואמר להרבי רבי אלימלך "אחיכם שלח אותי אליכם, ואני רוצה לעשות תשובה, והוא צוה לי להתענות, ואיני יכול להתענות כי אמות".

ענה הרבי רבי אלימלך זי"ע: אתה לא צריך להתענות, רק תאכל כל יום א פרישע בילקע עם דגים וי"ש, ומרק עם בשר וצימעס, רק קודם שאתה הולך לאכול, תיכנס אצלי.

והאפטייקער עשה כך, וכשנכנס להרבי רבי אלימלך אמר לו: "מיילעך מיילעך, מה עשית ביום פלוני ובמקום פלוני", ופרט כל העבירות שעשה אז האפטייקער, והבין האפטייקער שעליו הוא מתכוין, והתחיל לבכות מאוד, עד שנתעלף והקיצו אותו, ואחר כך הלך לאכול, ויכולים

להבין באיזה אופן היה כבר האכילה שלו, כך היה יום אחר יום, עד שלא היה יכול כבר לאכול, אז העמיד הרבי רבי אלימלך שומר עליו, שמוכרח לאכול עד שנעשה בעל תשובה גמור.

והיה אומר הרה"ק מבארנוב: אזוי דארף אויסזעהן דאס עסן ערב יו"כ, מען מאכט א חשבון וואו מען האלט, עס איז א טאג פאר יו"כ, און ווי אזוי האט מען אפגעפירט דאס יאר, און ווי אזוי זעהט מען אויס, ווי אזוי קען מען עסן, אבער מען מוז דאך עסן.

דברי אמונה ח"א דף רמ"ב ועפ"י עובדא זו מובן מה שציווה התוה"ק לאכול בערב יום הכיפורים, דבכדי שנזכה לתשובה שלימה רצה הקב"ה שנאכל ונשתה הרבה ומזה נבוא להכיר רוב הטוב שהקב"ה משפיע לנו, ומתוך כך כשנתודה אח"כ ביום הקדוש יכאב לנו באמת איך מרדנו בהבורא ית"ש שהיטב אתנו כ"כ ומזה נבוא לתשובה שלימה.

שמעתי מהרה"ק רבי יהודה הורוויץ מדזיקוב זי"ע שהגה"ק בעל ה'לבושי מרדכי' זי"ע מחמת אימת יום הדין לא הכניס דברי מאכל לפיו אף בערב יום הקדוש, עד שזוגתו הרבנית היתה מתחננת ובוכה שיסכים לטעום ולאכול מילי דמיון, וכשבאו מים עד נפש הכריחוהו ודחפו כמה כפיות מרק לתוך פיו והקיאם מיד.

הוספת הגר"מ פרידמאן: נוכחתי כסיפור פעם רבי יודע'לע עובדא זו להגה"צ רבי משה אר"ל פריינד ראב"ד עדה החרדית ירושלים זי"ע וכשסיום את דבריו פנה אלי ואמר 'הערסט', דאס איז א מעשה.

וכן מאבא מארי זי"ל שמעתי שמגודל אימת יום הדין של ה'לבושי מרדכי' לא אכל כמעט גם בערב יום הקדוש, ובכל זאת בעבודת הקודש ביוהכ"פ התלהב מאד ולא ראו עליו שום סימני חולשה, ולא עוד אלא שבמוצאי יוהכ"פ אחרי קידוש לבנה תפס את ידי חסיד אחד בן עלייה שהיה דר בעירו, ויצא עמו במחול במשך שעה תמימה מהרגשת הזדככות וקדושה.

אמר לי דודי וחמי הרב הגה"צ מוהר"ח זצ"ל שבשעת הסעודה בעיוה"כ כמעט שנפלו דמעות עיניו בהמעט רוטב שאכל. **דרכי הישר והטוב זקיני** הרה"ק מהר"ש הראשון מבאבוב זי"ע אמר לעדתו בשעת סעודת ערב יום הכיפורים תוך בכיות מרות: מעשה במלך שרצה לכבד את אחד משריו, ונתן לו את מלבושו לזמן מה, אך הלה לא שמר עליו כהוגן והבגד נתלכלך, כשהחזירו, נזף בו המלך על שזלזל בכבוד המלכות, והשר נפל לרגליו והפיל תחנתו לפניו שיסלחו לו הפעם על עונו, והמלך רב החסד מחל לו.

אך הבה נחזי אנו, אמת שהמלך מחל לו על מעשה חטאו, אולם במציאות נשאר הבגד מלוכלך כקדם, והוא הדין בבני אדם, הקב"ה נתן לכל יהודי נשמה טהורה חלק אלקי, ואם חוטא ח"ו, הנה הוא מלכלך את נשמתו הקדושה, ואף שישוב וימחול לו הקב"ה, אכתי הבגד מטונף כקדם, ומה מאד רבה ועצומה הבושה, אמנם העצה אחת היא, צריכים לעשות תשובה מאהבה שעל ידי זה הזדונות מתהפכות לזכויות, ונמצא שהכתמים נעשים מרגליות מזהירות.

זכרנו לחיים עמ' קנ"א כל האוכל ושותה בתשיעי וכו', דהעיקר היא הכנה למצוה, דאוכל להכין עצמו על ענוי של מחר, מחמת זה נחשב כאילו התענה באותו היום.

חסד לאברהם

כל האוכל ושותה בתשיעי וכו', נחשב כענוי, מחמת שמראה בטחונו שהוא בטוח בהקב"ה, שבוודאי יכפר לו עוונותיו למחר. **נופת צופים**

דברי תורה

בסעודת ערב יום הכיפורים יזהר מאוד שיהי' דברי תורה על השלחן.

פתורא דאבא עמ' מ"ג אות מ"ו

גמר חתימה טובה ושנת גאולה וישועה - מאחל דוד דוב מייזליש